

**R. P. Martini De Esparza Artieda, Navarri, Theologi Societ.
lesv, Cvrsvs Theologicvs**

iln decem Libros, & duos Tomos distributus, Ivxta Methodvm, Qva In
Scholis Societatis Iesv communiter traditur annis quaternis

Continens Secvndam Secvndæ, & Tertiam Partem D. Thomæ

Esparza Arteida, Martin de
Lugduni, 1666

XLVII. Vtrum simonia sit intrinsecè iniusta?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94839](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94839)

intenti negotiationi ex officio, licet saltem, vt plurimum exigere aliquid vltra sortem ob anticipatam à se, vel dilatatam sibi solutionem, quæ, vt talis nihil differt re ipsa à mutuo. Hac tamen in re cautissime procedendum est, quia auri sacra fames facillè elabitur in abusum necessitatis vrgentis mutuatarium, & tradit iniquè in materiam lucri, ac mercis, quod essentialiter est materia puri beneficii. Notandum est additamentum pretij propter laborem, & expensas, aliasque circumstantias onerosas mutuantis, præsertim habitualiter, seu permanentè dispositi ad mutuandum, & similiter exercentis mutationem cum frequentia, & cum vtilitate communitatis, atque cum æquali proprio detrimento, quoad alia lucra, quibus posset licitè incumbere, si non impediretur eo genere iuuantis respectu indigentium: tale inquam additamentum pretij dictum nuper est vltra sortem, non quod simpliciter, omnibusque consideratis verè vltra sortem, vt liquet ex sortis expositione initio prælata; sed quia est vltra sortem, si consideretur vnaquæque mutuatio secundum se, & non referatur præterea ad dispositionem permanentem mutuantis, ex qua redundat in singulos vtilitas personæ destinatae ex sua voluntate, vel ex dispositione Principis ad subventionem, & leuamen eorum. De quo genere vtilitatis singulorum adicietur præterea aliquid occasione rei similis quaest. sequenti ad 3. Interim ex dictis constat vfuram esse intrinsecè illicitam, & in quo ipsa consistat, & quamnam sub se complectatur.

Ad 1. Quod ad exemplum Christi attinet in illo loco Lucae 19. vfura accipitur metaphorice pro augmento bonorum spiritualium superaddito ad gratiam præuenientem Dei, quatenus Deus, vult nos semper proficere in bonis acceptis ab ipso. Quod pertinet ad nostram vtilitatem, non Dei mutuantis nobis sua dona, cum vfura propriè talis essentialiter pertineat ad vtilitatem mutuantis, & nocumentum mutuatarij. Deinde quod 23. Deuter. additur prohibitioni sceleris; sed alieno secundum Ambrosium, D. Thomam, & alios solam continet permissionem factam Iudæis ob vitandum maius malum, quod commisit aduersus se invicem ob nimiam auaritiam lucrandi, si ea permissio facta non fuisset respectu alienorum. Alij referunt eandem permissionem ad ius belli, quod gerebant Iudæi aduersus infideles, atque hoc pacto, nihil hic refert ad quaestionem præsentem. Iam, quod in eodem libro additur *fanerabis gentibus multis*, non pertinet directè ad permissionem præmij, sed solam continet prædictionem opulentiae Iudaeæ, & egestatis gentilium, vt constat clarè ex contextu totius capitis; ponitur enim sceleris, & scelerare pro mutuo, & mutuari, quod per se præstat à diuite respectu egentis. Denique dandi mutui nullum est præceptum, saltem quod semper obliget, & ea ratione dare mutuum, & sic subuenire indigenti ponitur inter opera consilij. Quod additur *nihil inde sperantes*, non debet accipi de spe lucri vfurarij; sed de qualicumque spe etiam gratitudinis, pertinet enim ad consilia, & perfectionem Euangelicam, vt omnia opera bona fiant reponendo totam spem retributionis in solo Deo, & non in hominibus.

Ad 2. Licet vfura sit intrinsecè iniusta; nihilominus iusta esse potest lex permissiva lucri vfurarij cum certa aliqua limitatione, ac moderatione ad vitanda maiora mala; sicut permissiones prostibulorum possunt esse honestæ, licet vfus eorum sit intrinsecè inhonestus, respectu vrentium permissione. Quo pacto laudatur permissio diuina, de qua nuper dicebatur respectu Iudæorum. Eadem igitur ratione leges illæ humanæ fuisse honestæ, quia permissis vfuris cum moderatione per easdem præscripta vitabantur aliæ vfuræ deteriores conditionis. Verum quatenus illæ leges

continere præterea videntur approbationem eiusmodi vfurarum, & adiungunt coactionem ad eorum solutionem; & ne tanta labes impune, legumque munita præsidio immisceretur puritati professionis Christianæ meritò abrogatae sunt per ius Canonicum locis superius indicatis. Et similiter abrogata est per nouum testamentum permissio illa Iudæis facta, respectu infidelium in testamento veteri.

Ad 3. Qui mutuat nullum præstat beneficium, nullamque exhibet materiam gratitudinis ratione mutuationis secundum se præcisè. Qui amutuatarius obligatur ad æquale, & in tempore præstat omnino æquale, vt ostensum est. Quia itidem sola ratione nullum est beneficium, nullaque materia gratitudinis in venditione, & in solutione debiti secundum se præcisè consideratis. Tota itaque ratio beneficii, totaque materia gratitudinis pendet ex peculiari indigentia, & necessitate mutuatarij; ex qua circumstantia potest etiam esse benefica, & obligans ad gratitudinem venditio, & solutio debiti, cum tamen propterea neque vendens possit exigere maius pretium, neque debitor demere aliquid creditori ex quantitate debita. Cuius rei ratio vniuersalis reddita, & validè confirmata est paulò prius, circa quartam eandemque postremam illationem. Quapropter negandum est vniuersaliter quidquid confert ad rationem beneficii, & gratitudinis posse eo ipso conferre ad materiam iustæ commutationis. Sunt enim aliqua intrinsecè pertinentia ad materiam beneficii purè gratuiti; quæ videlicet iuxta primariam hominum conventionem, & voluntatem simpliciter antecedentem singulorum præscindunt à peculiaribus circumstantijs possibilibus contingere respectu cuiusque, non sunt materia neque partialis, neque totalis, commutationis, quæque si in commutationem deducantur, eo ipso redditur materia maleficientiae, & iniquæ damnificationis, quæ erat materia beneficientiae, & charitatis, vt liquet ex dictis circa eandem quartam illationem. Illud igitur tantummodò temporale, quod gratis collatum, aut adiunctum constituit beneficium, & deductum in commutationem, non eo ipso vertitur in malefium, & iniquitatem, potest esse materia iustæ commutationis; atque eiusmodi nequaquam est circumstantia indigentiae specialis prementis mutuatarium.

Ad 4. Vasa argentea habent alium vsum præter distractionem, & alienationem, idque ipsis conuenit principaliter per se, ideoque talis vfus vendi potest iusto pretio retenta proprietate eorundem secundum se. At pecunia principaliter, & per se est ordinata ad solum vsum distractionis, & alienationis. Sed si pecuniae argenteæ concedantur ad alium vsum secundarium ipsarum ex. gr. ad ostentationem, vel ad ponendum loco pignoris, talis vfus vendi poterit iusto pretio, quanti communiter aestimabitur. Quod nihil contradicit doctrinæ superiori, vt patet. Vnde ratio discriminis prouenit formaliter ex destinatione ad diuersos vfus argenti sub diuersa forma. Nam & vasa argentea, si dentur per commutationem, erunt similiter incapacia pro quibus iustè accipiatur aliquid vltra sortem.

QUESTIO XLVII.

Vtrum simonia sit intrinsecè iniusta?

VIdetur non esse iniusta. 1. Quia scienti, & volenti non fit iniuria. Qui autem dat pretium pro re spiritali, dat illud sciens, & volens. Ergo, qui illud accipit, non facit iniuriam.

S

2. Quidvis

2. Quidvis spirituale est æstimabilius quovis temporali. Qui autem dat aliquid æstimabilius, quam quod accipit non facit iniuriam. Ergo contractus simoniacus non est iniustus saltem ex parte vendentis rem spirituales.

3. Pro sacrificio missæ, piis orationibus, & aliis eiusmodi dantur pecuniæ à fidelibus, haud quaquam dandæ, si iis actionibus non adiaceret aliquid spirituale, ac supernaturale, certè non dandæ in ea quantitate, in qua erogantur de factis. Cuius signum est, quod non similiter dantur ab infidelibus, vel etiam à fidelibus non operantibus ex motivo proposito per fidem, & quod non tantumdem datur pro æquali labore in alio genere. Dici autem non potest, tot sacerdotes, & pios oratores toties, ac palam agere iniuste, & teneri ad restitutionem, de qua ne cogitant quidem, nec ipsi, nec prælati Ecclesiæ.

4. Emptio, & venditio rei temporalis annexæ rei spirituali pro purè temporali, non est intrinsecè iniusta; Ergo neque emptio, & venditio rei ipsius spiritualis est intrinsecè iniusta. Pater consequentia, quia res temporalis annexa spirituali induit naturam eius, utpotè principalioris.

5. Non est intrinsecè iniusta permutatio rerum spiritualium pro spiritualibus, seu purè, seu mixtè talia sint. Posito autem rem spirituales posse ex sua natura esse materiam iustæ commutationis, nulla superest ratio, ob quam iuste commutari non possit pro re etiam purè temporali.

Art. 1. Resp. Simonia communiter definitur *studiosa voluntas emendi, aut vendendi aliquid spirituale, vel spirituali annexum*. *Studiosa* perinde est, ac deliberata. *Emendi, aut vendendi* sumitur latè, provt complectitur onerosum cuiusvis generis contractum, in quo habeat rationem mercis, aut quasi mercis, vel pretij res spiritualis comparatione rei temporalis. *Aliquid spirituale* perinde est, atque aliquod donum supernaturale ordinatum ex sua natura ad beatitudinem supernaturalem, ipsaque imprimis beatitudo supernaturalis. *Spirituali annexum*, dicitur, quod ad præsens attinet, quodlibet temporale, quatenus specialiter æstimabile est ratione rei spiritualis, vel cuius ius, dominium, aut possessio dependet tanquam ex causa, & radice ex proprietate, ac iure, respectu rei spiritualis. Priori modo est spirituali annexum aurum Calicis consecrati, & labor faciendi sacrum; posteriori verò modo fructus provenientes ex beneficio Ecclesiastico; & sic de aliis eiusmodi.

Art. 2. Simoniacam huiusmodi emptionem, & venditionem esse per se illicitam lethaliter, ac gravissimè titulo irreligiositatis, & vilipendij rerum spiritualium, quod in eis continetur, alterius omnino loci, & quæstionis est. Ad præsens enim solum pertinet examinare titulum iniustitiæ propriè, & strictè sumptæ. Dicendum itaque est tam emptionem, quam venditionem rei spiritualis pro temporali, iuxta sensum explicatum esse iniustam, idque intrinsecè ex ipsa natura rei. Ita docent Suarez, Lessius, & alij communiter in præsentia. Colligitur clarè ex illo Matthæi 10. 8. *gratis accepistis, gratis date*: & ex 1. Petri 4. 10. *unusquisque sicut accepit gratiam in alterutrum illam administrantes, sicut boni dispensatores multiformis gratiæ Dei*.

Art. 3. In priori ex his loco contineri præceptum, & non solum consilium suadet efficaciter formula locutionis coniuncta cum capacitate, & dignitate materiæ, multisque congruentiis. Quia verò in nouo testamento nulla inducta sunt præcepta positiva diuina præterquam fidei, & sacramentorum, ut advertit Lessius cum D. Thoma, & aliis communiter; pater eam obligationem dandi gratis spiritualia esse de iure naturali diuino. Ex posteriori autem loco

colligitur ulterius dicto præcepto non solum induci inhonestatem, sed etiam nullitatem venditionis spiritualium pro temporalibus. Quia purus dispensator non habet dominium, & potestatem disponendi validè de re sibi commissa, nisi iuxta voluntatem domini, quæ in præsentia est de dando gratis. Pater autem esse iniustum cum, qui vendit, seu quasi vendit, & accipit pretium pro re, quam nec licitè, nec validè vendere potest. Ergo venditio rei spiritualis pro temporali est intrinsecè iniusta ex ipsa natura rei.

Art. 4. Idem demonstratur ratione. Quia res spirituales æstimantur dependentèr à sola fide, & in ordine ad solam beatitudinem æternam supernaturalem; Res verò temporales æstimantur immediatè dependentèr à ratione naturali, & in ordine ad felicitatem temporalem, ac naturalem, atque ad societatem civilem. Quæ autem hoc modo comparantur inter se, sunt invicem incommensurabilia, & irreducibilia ad æqualitatem, quæ est de ratione iustitiæ. Quod apparet inter alia ex iis quinque rationibus. Prima est, *Quia* qui habet æstimationem rerum directam fide, omnia temporalia arbitrat, ut stercorea comparatione spiritualium. E converso secundum æstimationem rationis naturalis stultum est dare, ac relinquere temporalia pro spiritualibus. Quorum primum patet ex 1. ad Corinth. 4. 10. *nos stulti propter Christum*, exque aliis eiusmodi pluribus, in quibus ratio naturalis stultitiæ ducit dimissionem rerum temporalium pro spiritualibus. Constat similiter alterum ex 3. ad Philip. 8. *Propter quem omnia detrimentum feci, & arbitror, ut stercorea*. Quod Cornelius à Lapide ibi cum Chrysost. & Theophil. accipit omnibus non solum legalibus, sed etiam de omnibus omnino temporalibus. Ecquis autem æqualitatem inveniat inter ea, quæ non nisi stultè æstimabilia putantur, & putantur, ut stercorea, & inter ea, comparatione quorum utralibet ex illis talia putantur?

Art. 5. Secunda est, quia divisio rerum temporalium facta est per rationem naturalem, atque ex illa pendent omnia iura circa illas, eaque acquiri minime possunt, nisi à conferente aliquid in bonum commune consistens in felicitate temporali, & pacifica societate civili, ut liquet ex qu. 42. & 48. Nihil autem eiusmodi confert, qui confert solum aliquid spirituale, & pendens à divisione gratiæ, & fidei.

Art. 6. Tertia est, æstimatio rerum pendens à fide, & spes utilitatis inde derivandæ, sunt unicuique libera, sicut est libera ipsa fides, & post fidem spes; potestque proinde apud unumquemque vilescere, aut fieri pretiosum pro libito, quod est æstimabile dependentèr à fide; atque adeò fieri æquale, vel inæquale alteri rei. Quod repugnat æqualitati, & inæqualitati intentæ, & reiectæ per iustitiam non variabili pro arbitrio permutantis. Considera volentem credere, aut sperare ante emptionem, & nolentem postea; atque è converso, & inde variatum pretium rei, & videbis corrumpere inflexibilem iustitiæ conditionem.

Art. 7. Quarta est. Indè fieret, ut posset eadem res vendi carius fideli, quam infideli, & eò magis, quò hic pertinacior, ille constantior esset, hoc est probro, quam improbo; optimo, quam pessimo: Quo nihil iniquius esse posset. Sequela verò ex consideratione præcedenti est manifesta.

Art. 8. Postremò cum totum genus humanum sit ex sua natura ordinatum ad unam communem pacificam societatem, & præsentem felicitatem sibi connaturalem, quæ mutuis hinc inde commerciis fouetur, atque subsistit, debuit habere unam aliquam regulam contractuum omnibus communem, claram, ac manifestam, & cunctis innegabilem, nec variabilem, pro varietate religionis, quam quisque pro arbitrio prosteretur. Ergo alteratio pretiorum

ex diuersitate religionis repugnat optimæ generis humani constitutioni, regimini, ac paci, & felicitati minime impeditur communicationis mutue, & communis abundantie, quæ inde prouenit, eademque consequenter est contraria communi humani generis consensui, ex quo iura omnia circa res temporales, uti superius dictum est, dependent, & cui contrariari sine iniustitia non potest quoad res ipsas; quoad iura verò non nisi nulliter, ac perperam. Ex his itaque concluditur simoniam esse intrinsecè iniustam; per quam videlicet repugnat, ut constituatur æqualitas inter datum, & acceptum.

Ad 1. Distinguitur maior: volenti voluntate valida conceditur maior, voluntate invalida, ac nulla negatur maior iuxta dicta qu. 15. & 16. & distincta similiter minori negatur consequentia. Quia qui emit rem spirituales pro temporali, non habet voluntatem donandi, sed taxandi, ac soluendi pretium æquale rei spirituali. Hoc autem nulliter eum conari constat satis ex dictis. Habent enim contradicentem sibi legem voluntate diuina, & consensu generis humani maximè rationabili constitutam.

Ad 2. Quidvis spirituale est æstimabilius quouis temporali, dependenter à fide, & in ordine ad finem propositum per ipsam; non tamen secundum æstimationem pendente à ratione naturali, & in ordine ad finem rebus temporalibus commutabilem. Qui autem dat vendendo, quod est minùs relatè ad hunc finem, & ad hanc rationem est iniustus. Quia hinc sumitur regula iustæ commutationis rerum temporalium, & non ex fine supernaturali, & ex fide, ut dictum est. Quare in eo casu, solus emens est, qui non facit iniuriam vendenti, licet uterque sit irreligiøsus, & iniurius aduersus Deum.

Ad 3. Celebrantibus, & orantibus, & sic de similibus dantur pecunie partim, ut stipendium laboris necessarium ad sustentationem vitæ partim, ut elemosyna, tum ex eodem fine, tum pro tuenda maiori decencia status eorum. Et sanè, quod ad stipendium attinet, labor corporalis impenſus rebus sacris præſcindendo ab earum sanctitate, & conducentia ad finem supernaturalem, atque attendendo ad solum onus, quod suscipitur in obsequium alterius intendit qualemcumque finem, est dignus compensatione temporali. Ingreditur præterea in partè iustæ æstimationis iactura, quam patitur, qui sic laborat, ab aliis laborum, & quæſtuum generibus, & assumendo statum, & conditionem vitæ incapacem eorum. Nulla igitur est iniustitia in stipendiis, quæ celebrantes, & orantes communiter recipiunt à fidelibus. Nam etiam infidelis, si exigeret æqualem laborem, cum æquali laborantis iactura, & impedimento, deberet soluere æquale stipendium, quemcumque demum finem intenderet. Nec enim mensura iusti pretij, ac stipendij sumitur ex fine intento ab eo qui exigit, aut impendit laborem, sed ex magnitudine ipsius laboris, necnon iacturæ per se consequentis ad illum. Videri potest Suarez tom. 1. de Relig. lib. & cap. 4. n. 7. adducens communem hominum consensum pro veritate huius doctrinæ, licet eius rationem putet perobscuram, & inuentu difficilem; quod non vsque adeo verum videtur.

Ad 4. Res temporalis annexa spirituali, ut fructus beneficij Ecclesiastici, & autum, quo constat calix consecratus, eiusdem est in se nature, eadem affert commoditates, & iisdem quantum ex se subiacer legibus diuisionis rerum ante, & post talem annexionem, neque id tolli potest à re temporali propter annexionem ad rem spirituales, & magis principalem. Ergo si eodem pretio semper vendatur, nec augeatur aliquid pretij ratione adiunctæ spiritualitatis, semper dabitur eadem æqualitas propria iustitiæ. Quare in venditione cuiusmodi rerum solum est præcauendum scandalum,

R. P. de Esparza Curs. Theol. Tom. II.

quod facile potest suboriri, & interponendus consensus summi Pontificis, qui est supremus dispensator rerum etiam temporalium annexarum spiritualibus. At quod est purè spirituale non habet vllam similiter regulam vniformem comparatione rei temporalis, & pecunia, vnde ad æqualitatem reducat, quæ est de conceptu iustitiæ. Nulla igitur est paritas.

Ad 5. Permutatio spiritualium pro spiritualibus, idè non est iniusta ex se. Quia quæ vtrunque talia sunt, subiacent eidem vtrunque regulæ æstimationis, & ad eundem finem ordinantur ex se; habenturque absolute gratis, dum habentur pro aliquo habito, & conseruato similiter gratis. Ergo multominus, hinc potest vlla paritas deduci pro iusta permutatione spiritualium cum temporalibus.

QVÆSTIO XLVIII.

Vtrum ius proprietatis possit simul inesse pluribus circa eandem rem?

Videtur non posse inesse. Quia ius proprietatis ex genere suo est libera facultas disponendi de aliquo munita lege fauente ipsi, & grauante alios. Si autem duobus inesset ius circa eandem rem, neuter haberet circa illam munimen legis fauentis sibi, & grauantis alios. Quia vterque grauaretur per legem in fauorem alterius. Ergo nequit inesse duobus simultanè ius circa eandem rem.

Art. 1. Resp. Ad generalem rerum diuisionem, de qua, deque eius effectibus circa ipsas actum est à q. 42. subsecuta sunt plures species iuris proprietatis, quarum sola expositione indiget quæstio proposita, & qua præstita absoluta erunt vniuersalissima principia omnia spectantia ad intelligentiam virtutis iustitiæ, & obiecti formalis circa quod ipsa versatur.

Art. 2. Prima autem, ac præcipua species iuris proprietatis est dominium plenum, quod à Iuristis communiter definitur cum Bartolo in l. si quis, §. differentia ff. de acquirenda possessione ius perfectè disponendi de re corporali, nisi lege prohibeatur. Id perfectè ponitur ad explicandam plenitudinem dominij, quæ amplectitur omnes vsus rei, cum independentia à voluntate alterius, quatenus consulentis commodis suis. Hæc enim duo pertinent ad perfectionem iuris proprietatis, de quo agitur, ut liquet ex particula sequenti de re corporali. Quia ius iurisdictionis versatur directè circa personas, quatenus præditas intellectu, & voluntate. Ex eadem particula apparet non definiti à Bartolo dominium in tota sua latitudine, siue ex parte subiecti, siue ex parte termini, sed humanum dumtaxat, idque quatenus ordinatum ad mutuam sensibilem communicationem, & societatem ciuilem, quæ quia in rebus corporalibus viget magis, idè à Iurisperitis res corporalis dominio; cætera, ut officia, seruitutes actiones personales, & similia, quasi dominio haberi dicuntur. Postrema particula nisi lege prohibeatur, accipienda est de lege præcisè, ut est regula, & mensura honestatis, & non ut est etiam munimen iuris proprietatis alterius, id est de lege positivè, & negatiuè sumpta; ita ut sola lex honestatis, & non etiam ius alterius lege munitum fauente ipsi, & grauante alios in fauorem ipsius impediat disponendi conueniens perfectè, ac plenè domino. Alias enim hæc definitio solam exprimeret rationem omnibus iuris speciebus communem.

Art. 3. Porro, omne vniuersaliter dominium proprietatis plenum, & perfectum iuxta totam suam latitudinem ex parte subiecti, & termini, seu ratio vniuersalissima huius iuris definiti facile, & perspicue potest, ex dictis qu. 3. Omissis namque aliorum definitio-